

overheidsvoorlichting zou worden verbeterd (een Regeringsvoorlichtingsdienst zou niet alleen voortdurend het regeringsbeleid toelichten maar ook de regering 'op de hoogte houden van hetgeen er in den lande omgaat') en dat de werkwijze van de ministerraad efficiënter zou worden gemaakt: er kwamen vier ministeriële raden, nl. voor algemene oorlogvoering, voor binnenlands bestuur, voor economische zaken en voor wederopbouw, en van al die vier zou hij, de minister-president, 'als coördinerend element' voorzitter zijn.

Schermerhorn was in de hongerwinter lid geweest van de adviescommissie van de landelijke leiding der Knokploegen, de KP. Daarop wees hij in zijn slotpassage:

'Bent gij bereid, bij voorbaat bereid, in deze regering te zien de Centrale KP van het Nederlandse volk die gereed staat om met uw aller hulp uit Gods kracht de oneindig zware maar niet hopeloze taak te aanvaarden om alle krachten in het Nederlandse volk te bundelen en te richten op dat ene doel: de herrijzenis van het nationale bestaan van het Nederlandse volk? ... Het gaat vandaag de dag om het 'nu of nooit', misschien om het 'erop of eronder'. Wij, uw regering, geloven aan de gezonde krachten in het Nederlandse volk ... Wij staan open voor uw wensen en gedachten, maar zij zullen ons niet van de rechte weg afbrengen die wij gezamenlijk moeten gaan. Rekent u daarbij op ons, wij rekenen op u.'

*

Hoe deze lange radiotoespraak werd ontvangen (het Militair Gezag droeg er zorg voor dat de tekst in een boekje, getiteld *Herstel en Vernieuwing*, spoedig in enkele tienduizenden exemplaren in de boekhandel te koop lag), is niet precies bekend. Wij veronderstellen dat door velen werd gewaardeerd dat Schermerhorn de beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet zo uitgebreid had willen uiteenzetten, maar anderzijds dat die voornemens lang niet met ieders wensen strookten. Natuurlijk, Indië moest bevrijd worden en de wederopbouw ter hand genomen maar op andere punten was geenszins sprake van eenstemmigheid. Traditioneel denkenden vonden het vreemd dat de minister-president gesproken had van 'Indonesië' en dat er in plaats van de oude Staten-Generaal voorlopig een 'noodparlement' zou komen; de linkersector van de georganiseerde illegaliteit voorzag dat zij goeddeels zou worden uitgeschakeld; de communisten die velen achter zich wisten (hun blad, *De Waarheid*, had een opslag die in de honderdduizenden liep), zagen het uitstel van de alge-